

Egészségügyi Kar
Egészségügyi szervező szak
Egészségturizmus szervező szakirány

Az egészségturizmus szerepe Tokaj-Hegyalján

A szőlőben és a csokoládében rejlő lehetőségek

Konzulens tanár neve:
Nyerjárné Sári Róza
Egészségügyi szaktanár

Szakdolgozat készítő neve:
Farkas Alexandra Anett
2014.

Tartalom

I. Bevezetés	3
1.1. Témaválasztás indoklása:	5
1.2. Hipotéziseim	5
II. Szakirodalmi áttekintés	6
2.1. A szőlő és a csokoládé bemutatása	6
2.1.1. A szőlő	6
2.1.2. A csokoládé	9
2.2. Tokaj-Hegyalja bemutatása	13
2.2.1. Hegyalja földrajza	13
2.2.2. Hegyalja története	14
2.3. A szőlő és a csokoládé egészségturisztikai szerepe Tokaj-Hegyalján	17
2.3.1. Az egészségturizmus életminőség javító hatása Tokaj-Hegyaljára vetítve	18
2.3.2. A borfürdő	20
2.3.3. Arc-és testkezelések szőlőmag kivonattal és csokoládéval	20
2.3.4. A szőlő- és csokoládé masszázs	21
2.4. Kínálat-elemzés	22
2.4.1. Wellness és SPA	22
2.4.2. Borturizmus	23
2.4.3. Fesztiválok és rendezvények a szőlő és a csokoládé jegyében	25
2.4.4. Természeti értékek	27
2.5. Az egészségturizmus jelene és jövője Tokaj-Hegyalján	28
2.5.1. „Merre tovább az idegenforgalomban?” című kutatás	28
2.5.2. SWOT-analízis Tokaj-Hegyaljáról	29
2.5.3. Lehetséges megoldások a jövőre nézve	30
III. Anyag és módszer	32
IV. Eredmények ismertetése, megbeszélése	33
3.1. Demográfiai adatok:	33
3.2. A témával kapcsolatos kérdések:	34
V. Összegzés	43
VI. Irodalomjegyzék	44
VII. Mellékletek	47

I. Bevezetés

A szőlő és a csokoládé az idők kezdete óta jelen van az emberiség életében. Az ókortól kezdve a középkoron át napjainkig fontos szerepet tölt be a szőlőből készült bor és az újkorban Európába kerülő, kakaóbabból készült csokoládé.

A történelem korábbi szakaszaiban, ezek a fogyasztási cikkek főként élvezeti értékkel rendelkeztek, de rituális, vallási valamint egészségügyi szempontból is meghatározóak voltak. Napjainkban ezen szerepek mellett már egészségturisztikai fontossággal is bírnak, amelyek egy-egy adott ország vagy régió gazdaságát és lakóinak életminőségét is befolyásolják.

Az egészségturizmus összefoglaló néven tartalmaz minden, az egészséggel kapcsolatos utazási típust. Az egészségturizmusban a látogatóknak a motivációja az egészségi állapot javítása, gyógyítása, (gyógyturizmus), illetve annak fejlesztése, a betegségek megelőzése (wellness turizmus).

A wellness fő elemei a turisztikai szolgáltatás szempontjából a kényeztetés, a mozgás, az étrend, a relaxáció és a holisztikus szemlélet. Ezáltal elmondhatjuk, hogy a wellness a testen kívül a szellemünkre és a lelkünkre is hat.¹

Az egészségturizmus tehát a pihenésről, a szórakozásról, az egészségünk megőrzéséről és javításáról szól, ez pedig csak akkor működik, ha az emberek nyitottak rá. Általában az egészségturisták életigenlők, szeretnek mozogni, odafigyelnek az étkezésükre, környezettudatosak és törekednek a szellemi és fizikai állapotuk egyensúlyára.

A szőlőtermesztéssel foglalkozó borvidékek és a csokoládé gyártásával foglalkozó gyáarak mind segítettek egy-egy környék arculatának formálásában.

Híres borvidégeinek és cukor- valamint csokoládégyárainak köszönhetően számos kiváló minőségű bor és édesség született, amelyek az ország imázsát és gazdaságát is fellendítették. Tokaj-Hegyalja ezzel tisztában van, és igyekszik a lehetőségeinek a kiaknázására, de nem csak egészségturisztikai szempontból. Számos programot és

¹ http://szakmai.itthon.hu/documents/28123/121718/87_osszefoglalo_mtrt_2005.pdf/626d9404-52c5-49be-8e8f-31d88acd980f (Letöltve: 2014.09.29.)

fesztivált szerveznek a borfogyasztás jegyében, amelyek segítenek a helyi borok népszerűsítésében, de az egészségre ártalmas igényeket elégítik ki, ellentétben az egészségturisztikai lehetőségekkel.

Magam is egy ilyen ágazatoktól befolyásolt helyen nőttem fel, óhatatlanul is tanúja voltam és vagyok ezek hatásainak. Ennek okán választottam Tokaj-Hegyalját és környékét kutatásom célpontjaként, valamint azért is, mert ez a környék mind bortermelés, mind csokoládégyártás szempontjából nagy múltra tekint vissza. Itt található ugyanis a Tokaj-hegyaljai borvidék, valamint az 1923-ban épült szerencsi csokoládégyár, ami bár már termelést nem folytat, múltja révén nagy hagyománnyal bír és jelentős turisztikai vonzerőt jelent.²

Tokaj-Hegyalja egyedi földrajzi adottságainak, kellemes klímájának köszönhetően tehát mind turisztikai, mind mezőgazdasági szempontból kiemelkedő. Elhelyezkedése révén a térségben központi szerepet tölt be, ami a fejlett infrastruktúrát, oktatási fejlesztéseket és folyamatosan bővülő kulturális programokat biztosít. Azonban még mindig lehetne mit fejleszteni a borturizmusában, valamint a csokoládéval kapcsolatos hagyományaiban. Még mindig nincs elég szolgáltató létesítmény, nincs elég szálláslehetőség és étterem, ami pedig van azok, mind korszerűsítést és fejlesztést igényelnek. A szolgáltatások nincsenek kellően meghirdetve, a szőlő és a csokoládé nyújtotta lehetőségek marketingje nincs megfelelően kiépítve, ezáltal hatásfokuk alacsony.

Dolgozatomban szeretném bemutatni a szőlő és a csokoládé egészségturisztikai felhasználásában rejlő lehetőségeket. Részletezni szeretném a masszázsbán, a bőrápolásban és fogyasztásban betöltött szerepüket, valamint elemezni a belőlük álló kínálatot, emellett szeretném megvizsgálni azt a tényt, hogy az emberek mennyire érdeklődőek és motiváltak ezen egészségturisztikai szolgáltatásokkal kapcsolatban. Ezen kívül ki szeretnék még térni Tokaj-Hegyalja egyéb turisztikai lehetőségeire, mint az ökoturizmus és a fesztivál turizmus.

² <http://hvg.hu/magyarmarka/20050329szerencsicsokoladegyar/> (2014.09.30.)

1.1. Témaválasztás indoklása:

Ezt a témát azért választottam, mert a szőlő és a csokoládé, mint egészségturisztikai termékek, biztosítják azoknak az embereknek a motivációját az utazásra és a szolgáltatások igénybevételére, akik az egészségturizmusban részt kívánnak venni. Emellett megfelelnek azoknak az elvárásoknak is, amiket az emberek ilyen tekintetben elvárnak, ilyen az élményszerzés lehetősége és az ismeretek és tapasztalatok gyűjtése. Emiatt, egészségügyi szervező szakos hallgatóként érdekesnek és fontosnak találom, hogy felkutassam a szőlőben és a csokoládében rejlő egészségturisztikai lehetőségeket, másrészt, ahogy fentebb is említettem, magam is itt nőttem fel, testközelből tapasztaltam a környék egészségturisztikai jelentőségét.

1.2. Hipotéziseim

- Feltételezem, hogy a legfőbb élményelem, ami miatt a turisták Tokaj-Hegyalját választják, az a borturizmus.
- Feltételezem, hogy a legtöbb turista, aki szállást foglal, azoknál nem szempont, hogy biztosít-e a szálloda szőlő vagy csokoládé alapú wellness szolgáltatásokat, de szívesen kipróbálnák.
- Feltételezem, hogy azok az emberek, akik már próbáltak ki szőlő és csokoládé alapú wellness szolgáltatásokat, azok közül a legtöbben a csokoládémasszázszt próbálták már ki.
- Feltételezem, hogy a legszívesebben kipróbálni kívánt szolgáltatás a csokoládémasszázs.
- Feltételezem, hogy többen nem vásároltak szőlő vagy csokoládé alapú kozmetikai szereket a szállodákban vagy üzletekben, mint akik igen.

II. Szakirodalmi áttekintés

2.1. A szőlő és a csokoládé bemutatása

2.1.1. A szőlő

Eredete:

Az emberiség az egyik legősibb kultúrnövényként tartja számon a szőlőt. Több millió éves is lehet a kora, ugyanis ásatások során több szármaradványt, illetve levéllenyomatot találtak, ami azt igazolja, hogy ott valaha szőlő növekedett.

A szőlő őshazája feltehetőleg a Földközi-tenger keleti térsége, a mai Törökország, tehát Kis-Ázsia területéről indult önvetényülés és dugványozás formájában.

A szőlő több évezredes múltjában döntő szerepet játszhattak a 6-8 ezer évvel ezelőtti, vagyis neolitikus korszakban bekövetkező, kedvező éghajlati változások, amelyek részben a növénytermesztés és így a szőlőtermesztés megindításáért is felelősek voltak.³

A Kárpát-medencében 2000 évvel ezelőtt kezdődött meg a szőlő megművelése. A honfoglaló magyarok már korábban is találkoztak ezzel a növényvel azonban termesztésének és művelésének kibontakozása a Kárpát-medencébe történő betelepülés után bontakozott ki. Az államalapítás és a kereszténység felvétele után pedig felgyorsult és kialakult a borkultúra, ami a mai napig a világ és hazánk gazdaságának fontos része.⁴

Ősi magyar szőlőnek az Erdei fehér, a Mézes fehér, a Kadárka, a Furmint és a Hárslevelű számítanak, Tokaj-Hegyalján pedig a Furmint, a Hárslevelű és a Sárgamuskotály, de már egyre gyakrabban jelenik meg a Kövérszőlő, a Zéta és a Kabar is. Ezek mind aszúsodrásra alkalmasak.⁵

³ Cséplő József: Szőlőhegyi Kalendárium, Terraprint Kft. Budapest, 1996., 13.- 14. oldal

⁴ Bényei Ferenc- Lőrincz András: Borszőlőfajták, csemegeszőlő-fajták és alanyok, Mezőgazda Kiadó Budapest, 2005., 9. oldal

⁵ Cséplő József: Szőlőhegyi Kalendárium, Terraprint Kft. Budapest, 1996., 15. oldal

A manapság a szőlőtermelés jelenős részét a borkészítés teszi ki, azonban emellett felhasználják étkezésre, borecet, borkősav, szőlőmagolaj, valamint törkölypálinka készítésére. Mivel a szakdolgozatomban Hegyaljára fókuszálok, ezért a bort szeretném kiemelni és bemutatni, mint a legfőbb felhasználási kört.⁶

A bor:

A szőlő és a bor már az ókortól kezdve részt vett az emberiség mindennapjaiban. Isteni eredetű italknak tartották, az újjászületés és a bőség jelképének tekintették, sok művészeti alkotást ihlettek meg. A bor összetevőit tekintve kb. 80%-ban vízből áll, alkoholból és cukorból. Ezek aránya az éghajlattól, a szüretelés időpontjától, a szőlőfajtától és a művelési módtól függ. A savak (bor,-tej,-alma) a bor aromáját, ízét befolyásolják.⁷

A borkultúra az ókori görögöket is elérte Kr.e. 2. évezredben, amit később a Római Birodalom is átvett. A görögöknél és a rómaiaknál is a bor főleg élvezeti cikként szolgált, előfordult, hogy olyan összejöveteleket tartottak, ahol kizárólag bort szolgáltak fel a hangulat fokozására. A vallási szertartásokon is fontos szerepet szántak ennek az italknak, ugyanis Dionüszosznak és római megfelelőjének, Bacchusnak, a bor és mámor istenének bort ajánlottak fel áldozatként. Gyógyszerként is alkalmazták fűszerekkel és mézzel elkeverve, mert úgy tartották csökkenti az étvágytalanságot, gyógyítja a szívbetegségeket, megóv a lelki bajoktól és serkenti a vágyat.⁸

A középkort tekintve a bor továbbra is szakrális jelentőséggel bírt. A keresztények a rómaiakhoz hasonlóan bevezették szertartásaiba a misebort, bár nem olyan hedonista módon, mint a Bacchusnak tartott ünnepek esetében. A szerzetesek is a kolostoraik mellett nagy számban termesztettek szőlőt. Az ünnepek, a főbb étkezések legfőbb itala is a bor maradt.⁹

⁶ Bényei Ferenc- Lőrincz András: Borszőlőfajták, csemegeszőlő-fajták és alanyok, Mezőgazda Kiadó Budapest, 2005., 9. oldal

⁷ <http://www.deluxe.hu/egeszseges-rendszeres-borfogyasztas/20100624> (Letöltve: 2014.09.10.)

⁸ <http://www.bor-neked.hu/borlexikon/bortudomany/bortortenelem/okor/az-okori-gorogok-es-a-bor> (Letöltve: 2014.09.10.)

⁹ <http://www.bor-neked.hu/borlexikon/bortudomany/bortortenelem/a-szerzetesek-borfogyasztasarol>

Az újkor kezdetétől a mai napig a bor nem veszített jelentőségéből. Még mindig napjaink egyik legnépszerűbb itala, pontosabban a negyedik leggyakrabban fogyasztott ital a tea, a kávé és a sör után.¹⁰

Manapság az egészségturizmusban is fontos szerepet játszik, mint turisztikai termék. A borszőlőt masszázskrémként és pakolásként és magát a bort fürdőként alkalmazzák a különféle wellness szállodákban. A borvidékek igyekeznek az általuk készített borok lehető legszélesebb körű kihasználására, egyrészt úgy, hogy külön erre a célra kialakított borhoteleket létesítenek és másrészt pedig úgy, hogy kiépítik a környék borturizmusát.

Gyógyhatásai:

A szőlő a legtöbb gyümölcsőhöz hasonlóan jótékony hatással bír szervezetünkre és segít megelőzni bizonyos betegségek kialakulását, persze mérsékelt fogyasztás révén. Régen Európában a szőlő magját, leveleit, húsát és szárát a természetes gyógy készítményekhez használták fel. Ilyen gyógykészítmények voltak a szőlőből készült kenőcsök, amikkel bőr-és szemproblémákat kezeltek. A szőlő levelét tartalmazó készítményekkel vérzést állítottak el, gyulladást és fájdalmat csökkentettek, az őrleményét pedig székrekedésre használták.

Manapság egyre népszerűbb a szőlőmag kivonat is, amit a rák, a szívbetegségek és az öregedés ellen használnak. Diétát is dolgoztak ki rá, ugyanis a rákgyógyítás alternatív módjának is tekintették. Manapság már ritkán alkalmazzák ezt a fajta diétát, de a 20. században gyakran méregtelenítettek is vele.

A szőlő hatékonyságát az oligomerikus proanthocianidin és a reszveratol nevű antioxidánsok okozzák. Az antioxidánsok olyan molekulák, amelyek hatástalanítják a szervezetben található szabadgyököket, amik roncsolják a sejteket és felelősek számos betegség kialakulásáért.¹¹ A reszveratol egy polifenol, ami a génekre hat, amelyek az öregedéstől védik az egészséges sejteket. Ez a molekula erjesztés hatására választódik ki, ezért a borban, főként a vörösborban sokkal több van

¹⁰ Bényei Ferenc- Lőrincz András: Borszőlőfajták, csemege-szőlő-fajták és alanyok, Mezőgazda Kiadó Budapest, 2005., 9. oldal

¹¹ <http://szolomag.hu/a-szolomagrol> (Letöltve:2014.09.12.)

belőlük, mint a sima szőlőben. A kékszőlőben találhatóak flavonoidok is, amelyek a rossz koleszterin szintet lecsökkentik.

A laboratóriumi vizsgálatok feltételezik, hogy ezek miatt a molekulák miatt hatásos szerepe lehet a szőlőnek a rák megelőzésében és kezelésében, azonban ezek még nem egyértelműen bizonyítottak.¹²

A borokról általánosságban elmondható, hogy szerotonint tartalmaznak, amelyeknek fontos szerepe van az ingerületek átadásában, így jótékonyan hat a depressziós megbetegedésekre.

A fémionok is jelen vannak, mint a Kálium, a Kalcium és a Magnézium, amelyek segítik a reflexeket és az izommozgások koordinálását. A B-vitaminok is megtalálhatóak a fehérborban, amik szabályozzák a vércukorszintet, javítják a belső elválasztású mirigyek működését és segítik a vörösvértestek képződését.¹³

2.1.2. A csokoládé

Eredete:

A csokoládé alapanyaga a kakaó, amely a mályvavirágúak rendjében a kakaóformák alcsaládjába tartozik. Dél-Amerikából, azon belül is az Amazonas és az Orinoco ártereiről származik. Ma a világtermelés kétharmadát Afrikában bonyolítják le pl.: Ghánában, Nigériában, a másik egyharmadát pedig Dél-Amerikában, Brazíliában és Ecuadorban.¹⁴

A csokoládé története egészen i.e. 600-ig, a Maja birodalom virágkoráig vezet vissza. Ekkor már a maja őslakosok ültetvényeket alakítottak ki a kakaóbabból, ugyanis rendkívül fontos részét képezte társadalmuknak, pl.: fizetőeszközként, vallási szertartások eszközeként használták és porrá őrölve, folyadékkal vegyítve itták. Ezt az italt chocoatl-nek nevezték el.

¹² David Servan- Schreiber: A rák ellen- Egy új életmód, Park könyvkiadó, Budapest, 2009., 179. oldal

¹³ http://www.tokaj-turizmus.hu/portal_page.php?pageID=156 (Letöltve:2014.09.12.)

¹⁴ <http://www.csokoladeforum.hu/kakao/> (Letöltve: 2014.09.14.)

A 13. században a majákat az aztékok uralma váltotta fel, akik szintén tovább vitték a csokoládé kultuszt. A 16. századra Monetzuma uralkodó kedvenc italává vált a chokolatl.

1519-ben, amikor spanyol hódítók érkeztek Amerikába Hernando Cortés vezetésével, alkalmuk volt megkóstolni az aztékok legmegbecsültebb italát.

Egy történész szerint a csokoládé italt ekkor vaníliával és fűszerekkel ízesítették, mézsűrűségű volt és hidegen szolgálták fel. 1528-ban hozta Cortés az első kakaóbabot Európába, ahol kezdetben olyannyira nem nyerte el az európaiak tetszését, hogy az angol és holland kalózok is inkább a tengerbe öntötték a kakaóbab szemeket, ha sikerült zsákmányolniuk.

Az 1650-es évekre elérte Angliát is a csokoládéivás, ahol már külön csokoládéházakat üzemeltettek a kávéházak mellett, ugyanis nemes, arisztokratikus italnak kezdték tartani. A 17. századra elérte Belgiumot, Németországot és Svájcot is.

A 19. században forradalmasították igazán a csokoládé gyártását és feldolgozását. A technikai és a feldolgozási módszereknek köszönhetően az angol Joseph Storrs Fry elkészítette az első, maihoz hasonló étcsokoládét. Azonban egy svájci csokoládé gyáros, Rodolphe Lindt is hozzájárult a csokoládé mai formájának megvalósításához, ugyanis ő kakaóvaját adott a masszához, ami által úgynevezett fondant csokoládét kapott.¹⁵

Alkalmazási, felhasználási körei:

Manapság a csokoládét a cukrászatban, a vendéglátásban és a wellness szolgáltatások területén használják fel. A wellness életmódot tekintve a csokoládé nem rendelkezik mély gyökerekkel, azonban ma már léteznek olyan eljárások, mint a csokoládé masszázs és az arc- valamint bőrkezelések és pakolások. Egyre többen használnak csokoládétartalmú kozmetikumokat és megjelentek a csokoládé alapú diéták is.

¹⁵ <http://www.csokoladeforum.hu/a-csokolade-tortenete/#more-62> (Letöltve: 2014.09.14.)

Gyógyhatásai:

A mérsékelt csokoládéfogyasztás a borfogyasztáshoz hasonlóan egészségmegőrző hatással bír. Fontos a minőség is, hiszen hatást csak a megfelelő mennyiségű, a kb. 70%-os kakaótartalom biztosít. Egy ilyen kakaótartalmú csokoládé rengeteg antioxidáns, proantocianidot és polifenolt tartalmaz, amelyek lassítják a rákos sejtek növekedését és az öregedést.¹⁶

A kakaó fő hatóanyagai a teobromin, a koffein és a teofillin, amelyek keserű alkaloidok. Ezek az anyagok a központi idegrendszert befolyásolják, serkentő, izgató hatásúak, és emelik a vérnyomást. A kakaó emellett tartalmaz rezet, foszfort, magnéziumot, káliumot, vasat és cinket is.¹⁷

Csokoládé fogyasztáskor egy belső opioid peptid, a béta-endorfin is felszabadul az agyukban, amely a boldogságérzetet kelti. Emellett emeli a szerotonin szintet is, amely egy fontos ingerületátvivő anyag az agyban. Nélküle kialakul a depresszió, a melankólia és az agresszivitás.

A benne lévő szénhidrát gyorsan felszívódik, ami kiváló energiaforrást jelent azok számára, akik sportolnak, vagy szellemi tevékenységet folytatnak.

A csokoládében zsiradék is található, ez 10 dkg csokoládében kb. 500 kcal-t jelent. Ez bizonyos helyzetekben életet is menthet.¹⁸

A kakaó egészségvédő hatása sok területen megmutatkozik, a legfontosabbakat tudományos kutatások is alátámasztják.

- Az egyik kutatást Norman K. Hollenberg, a Harvard Medical School munkatársa végezte Panamában, ahol a kuna nevű népcsoportot vizsgálta. Arra a következtetésre jutott, hogy a nagymennyiségű kakaót fogyasztó törzs azért szenved sokkal kevesebb civilizációs betegségben, mert a kakaóban megtalálható az epicatechin, ami egy flavanol típusú vegyület, egyfajta antioxidáns.

¹⁶ David Servan-Schreiber: A rák ellen- Egy új életmód, Park könyvkiadó, Budapest, 2009., 180. oldal

¹⁷ <http://www.csokoladeforum.hu/egeszseges-csokolade/> (Letöltve:2014.09.14.)

¹⁸ <http://www.dietetikamindenkinek.hu/erdekes1.php> (Letöltve:2014.09.14.)

A kutatásból az is kiderült, hogy a kuna népcsoportot az olyan civilizációs betegségek, mint a rák, a cukorbetegség, a szélütés és a szívroham kevesebb, mint 10%-ban érintik.

- A másik kutatást Németországban végezték dohányzó férfiakkal. A vizsgálat során a résztvevők hét napon keresztül flavanolt tartalmazó kakaós italokat fogyasztottak. Már 179 mg flavanol 50%-os javulást eredményezett. Az eredmény tehát azt mutatta ki, hogy a kakaó javítja a keringési rendszer működését, azon belül is az érrelmeszesedést, ami szintén a flavanoloknak köszönhető.
- A harmadik kutatás során két fiatal nőtől összetett feladatok megoldását kérték, úgy hogy egyiküknek magas flavanol tartalmú kakaót adtak, a másiknak csak kakaó ízű italt, miközben MRI segítségével figyelték az agyi működésüket. Az a nő, amelyik flavanol tartalmú kakaót ivott, annak az agyában megnőtt a véráramlás. Ez a hatás kedvező lehet az időskori dementia kezelésénél, amikor csökken a vér áramlása az agyban és nem működik rendesen a szervezet érrendszere.¹⁹

¹⁹ <http://www.csokoladeforum.hu/orvosi-publikaciok/a-kakao-egeszsegvedo-hatasa/> (Letöltve: 2014.09.15.)

2.2. Tokaj-Hegyalja bemutatása

2.2.1. Hegyalja földrajza

Tokaj-Hegyalja a Tokaji-(Zempléni)-hegységet és környékét jelenti, ami az Északnyugati-Kárpátok keleti végződését jelentő Eperjes-Tokaji-hegylánc része. A dél-nyugati végződésénél, az Alföld peremén emelkedik az 514 m magas Tokaji (Kopasz)-hegy. Területe a dombsorral együtt 31,9 km², anélkül 16,4 km².²⁰

A Tokaj-hegylajai borvidék települései: Abaújszántó, Bekecs, Bodrogkeresztúr, Bodrogkisfalud, Bodrogolaszi, Erdőbénye, Erdőhorváti, Golop, Herceghút, Legyesbénye, Makkoshotyka, Mád, Mezőzombor, Monok, Olaszliszka, Rátka, Sározsadány, Sárospatak, Sátoraljaújhely, Szegi, Szegilong, Szerencs, Tarcál, Tállya, Tokaj, Tolcsva, Vámosújfalú.²¹

A borvidék és borok változatosságát főként az éghajlat és a talaj határozza meg.

A legtöbb helyen a riolit és andezit vulkáni képződményei alkotják a kőzetet, amelyek a triász és az óidőben lerakódott kőzetekre rakódtak rá. Azonban a Tokaji-hegy nagy részét lösztakaró borítja. Ezek jelentősen befolyásolják a borok tulajdonságait is, ugyanis a vulkanikus talajon termesztett szőlő erős, testes és savas bort fog eredményezni, míg a löszös talajon termesztett szőlőből lágyabb, alacsonyabb savtartalmú borok készíthetők.²²

A filoxéra-járvány után három szőlőfajta lett betelepítve. Legnagyobb részt, kb. 70%-ban furmint található a borvidéken, a többi 30% hárslevelű és sárgamuskotály.²³

²⁰ Frisnyák Sándor-Gál András: Szerencs és környéke, Optime Nyomda, Szerencs-Nyíregyháza, 2002., 17. oldal

²¹ <http://vinopedia.hu/tokaji-borvidek> (Letöltve:2014.09.17.)

²² Frisnyák Sándor-Gál András: Szerencs és környéke, Optime Nyomda, Nyíregyháza, 2002., 19. oldal

²³ <http://www.bor-neked.hu/borlexikon/bortudomany/bortortenelem/a-pusztito-filoxera-1874-1914> (Letöltve: 2014.09.17.)

A borvidék kontinentális éghajlatú. A helyi klímát főként a domborzat határozza meg azáltal, hogy a lejtőkön különböző nagyságú energiamennyiségek alakulnak át hővé. A léghőmérséklet és a légnedvesség jellemzői azonban már a különböző mértékű besugárzásnak és a felszín által visszavert sugárzásnak köszönhető.²⁴

2.2.2.Hegyalja története

A szőlő hegyaljai története:

A 16. században jelentek meg először írásos feljegyzések a tokaji aszúról. A hagyomány szerint Szepsi Laczkó Máté készítette el az első aszúbort Lorántffy Zsuzsanna számára Erdőbényén.

Ezekben az időkben Hegyalja még jószerével ismeretlen volt, a bora is csak középszerűnek számított, ezért Mátyás király kénytelen volt megvédeni 1482-ben, úgy hogy a szerémségi borokat csak Lúciig szállíthatták.

1524-ben fordult elő először, hogy rendkívül tüzes bor termett Hegyalján, bizonyos feljegyzések szerint. Ezt a bort itta Szapolyai János és a várában megjelenő urak a vesztes mohácsi csata után.

Egy legenda szerint a török hódoltság idején, az egyik évben az emberek menekültek a harcok elől és csak akkor tudtak visszatérni, amikor a szőlő aszúsodásnak indult már. Azon az éven a bor különösen jól sikerült, és így, azóta kezdődik Tokaj-Hegyalján október 28-án, Simon-Júda napján a szüret.

A szüret ideje határozza meg a borfajtákat, mert az ezen a napon szüretelt szőlőkből készül a Tokaji Furmint, a Tokaji Hárslevelű és a Sárgamuskotály.

A késői szüretelés november végén történik, aminek az eredménye pedig a meglehetősen magas cukortartalmú szőlő, amikből édes, illatos borok készülnek.

A 17. századra megélénkült a borkereskedelem, olyannyira, hogy 1737-ben királyi rendeletnek kellett megvédenie a tokaji bort, ugyanis a környéken mindenki tokaji borként akarta a saját borát értékesíteni. Ez a rendelet meghatározta, hogy mely területek borai számítottak tokaji bornak, így alakult ki a világ első zárt borvidéke.²⁵

²⁴ Frisnyák Sándor-Gál András: Szerencs és környéke, Optime Nyomda, Nyíregyháza, 2002., 69. oldal

²⁵ http://www.tokaj-turizmus.hu/portal_page.php?pageID=90 (Letöltve:2014.09.19.)

A 19. század végén és a 20. század elején, pontosabban 1874-1914 között Amerikából átkerült Európa több országába a filoxéra járvány. Tokajban a járvány előtt, a számos szőlőfajta mellett is a Furmint, a Hárslevelű és a Muskotály volt a legnagyobb számban. Emiatt a járvány után főként csak ennek a három szőlőfajtának a termesztésére fókuszáltak, manapság jelent meg újra például a Zéta és a Goher.²⁶

A csokoládé hegyaljai története:

A csokoládégyártás megjelenése időben nem gyökeredzik olyan mélyre, mint a borkészítés. Először a Magyar Cukoripar Rt. települt be Szerencsre 1889. augusztus 17-én. A cukorgyár az 1910-es évek elején elérte, hogy a cukoripar termelésének egynegyedét állította elő, ezzel az országban vezető szerepet sikerült betölteni az iparágban. Az I. világháború eseményei olyan kihatással voltak a gyárra, hogy szükségessé vált az energiagazdálkodás korszerűsítése és egyéb fejlesztések elvégzése.²⁷

A technikai fejlesztések és a kedvező politikai viszonyok, mint az osztrák és cseh üzemek megszűnése kedvezően hatott az édesipari vállalatoknak az 1919-20-as években, ami a Szerencsi Csokoládégyár létrehozását eredményezte. Ehhez hozzájárult az is, hogy erre az időszakra esett Trianon is, ami azt eredményezte, hogy ebben az iparágban a több tucat firma helyett, tíz-tizenöt darab maradt. Az egyik túlélő firma, a Stühmer Frigyes Rt. sikeresen átvészelte a válságot és szövetkezett a Magyar Cukoripar Rt.-vel és a Hangya Szövetkezet Rt.-vel, és így 1921. július 1-én megalakult a Magyar Kakaó- és Csokoládégyár Zrt.

Az üzembe helyezésről szóló okmányokat 1923. február 25-én írták alá.

A termelés az 1920-as évek elején indult be, amikor a svájci állampolgárságú Liechti Frigyes, aki a temesvári csokoládégyár korábbi vezetője volt, átvette a vezetést a szerencsi csokoládégyár felett.²⁸

²⁶ <http://www.bor-neked.hu/borlexikon/bortudomany/bortortenelem/a-pusztito-filoxera-1874-1914>
(Letöltve: 2014.10.07.)

²⁷ Frisnyák Sándor-Gál András: Szerencs és környéke, Optime Nyomda, Nyíregyháza, 2002., 115. oldal

²⁸ <http://www.mtva.hu/en/sajto-es-fotoarchivum/3913-90-eve-indult-meg-a-termeles-a-szerencsi-csokoladegyarban> (Letöltve: 2014.10.07.)

A gyár első terméke a sárga csomagolású 101-es főzőcsokoládé volt, amely nagy sikert aratott, és így folytatódott a minőségi termékek gyártása, amely azt eredményezte, hogy 1924-ben 10 millióról 80 millióra emelték a gyár alaptőkéjét. 1927-ben jelent meg a Szerencsi TEJ a boltokban, ami a ma ismert Boci csokoládé elődje volt. 1928-ban pedig megkezdődött a híres cicás kakaó gyártása, amely a gyár védjegyévé vált. Később a kínálat kibővült tejkaramellával, bonbonokkal, cukorka különlegességekkel, amelyek közül a konyakmeggy és a macskanyelv váltak a legnépszerűbbekké.

Az 1948-as államosítás során a cég Szerencsi Csokoládégyár, majd Szerencsi Édesipari Vállalat néven működött. A hatvanas években a cukorkák harmada, a csokoládés termékek 29 százaléka és a lisztes édességek 22 százaléka ebben a gyárban készült. 1985-ban a csokoládégyárat összevonták a cukorgyárral, majd az 1989-es rendszerváltozást követően a gyárat 1991. április 11-én a Nestlé élelmiszeripari világkonzern vásárolta meg.²⁹

A szerencsi cukorgyár azonban a cukoripari reformok miatt 2008. március 10-én bezárt³⁰, a csokoládégyár pedig a mai napig gyárt Nescafé kávéporokat és levesporokat, valamint Nesquik kakaóport csomagol, de a csokoládékészítést a szerencsi Bonbon Kft. vette át.

²⁹ <http://www.csokoladevilag.hu/hirek/16/187-mesl-a-mlt-szerencsi-csokoldk.html> (Letöltve: 2014.10.07.)

³⁰ <http://www.szerencs.hu/varosi-rendezyenyek/866-atadtak-a-cukorgyari-emlekparkot>
(Letöltve:2014.07.08.)

2.3. A szőlő és a csokoládé egészségturisztikai szerepe Tokaj-Hegyalján

Ebben a fejezetben szeretném bemutatni, hogy Tokaj-Hegyalján milyen felhasználási módok és egészségturisztikai szolgáltatások révén építik be a szőlőt és a csokoládét a wellness turizmusba, valamint ismertetném a Tokaj-hegyaljai borvidék életminőség javító hatásának jelentőségét.

Ahogy korábban már leírtam, a wellness fő elemei turisztikai szolgáltatás szempontjából a kényeztetés, a mozgás, az étrend, a relaxáció és a holisztikus szemlélet, tehát ezen egészségturisztikai termékek inkább a wellness szállodák nyújtotta szolgáltatások között találhatók meg.

A wellness turizmusban a borral történő kezeléseket, vinoterápiás kezeléseknak hívjuk. A kétezres évek elején, a franciaországi Bordeaux-ban hozták létre az első vinoterápiás intézményt, ahol minden terápia a szőlőhöz és borhoz volt köthető. Kezdetben csak az előkelő személyiségek vehették igénybe igen borsos árért.³¹

A boralapú kezeléseknak trendje néhány éve van jelen hazánkban, tehát még nagyon fiatal és kevesen ismerik, azonban a hazai borvidékeken, Villánytól Tokaj-Hegyaljáig már szinte mindenhol megtalálható a szállodák kínálataiban.³²

A csokoládéval történő wellness kezeléseknak még a szőlőhöz képest is merőben új keletű dolognak számítanak, ugyanis csak néhány éve fedezték fel a bőrre gyakorolt jótékony hatásait. Ahhoz képest, hogy milyen friss, olyan gyorsan terjed a hazai kozmetikák és wellness szállodák kínálatában, és lépten-nyomon találkozhatunk hirdetményeivel az interneten.

A bor egészségturisztikai értékesítésére ma már külön borhotelek jöttek létre, ahol a hotelek saját pincészettel rendelkeznek. A hotel és környékének borait itt fogyaszthatjuk, vagy relaxálhatunk, esetleg szépülhetünk általa.

³¹ <http://www.utisugo.hu/wellness/szepsegapolas/szolo-es-bor-a-wellnessben-88388.html>

(Letöltve:2014.10.10.)

³² <http://egeszsegturizmus.itthon.hu/borhotelek-magyarorszagon> (Letöltve:2014.10.10.)

Tokaj-Hegyalján is találhatunk egy borhotelt, ami az Andrássy Rezidencia Wine & Spa nevet viseli. Ez a környék egyetlen ötcsillagos szállodája, azonban a vinoterápia mellett csokoládés kezeléseket is kínálnak a vendégek számára.³³

A szőlő népszerűsítésére sok programot és fesztivált építenek, mint a Tokaji Borfesztivál vagy a Mádi Furmint Ünnepe.

A csokoládénak főként Szerencsen van hagyománya, ahol mintaboltokban találkozhatunk kézműves csokoládékkal és a nosztalgia csokoládé boltokban a csokoládégyárban régebben gyártott, ma már retrónak számító édességekkel.

Népszerűsítésére minden év augusztus végén megtartják a Szerencsi Csokoládé Fesztivált.

2.3.1. Az egészségturizmus életminőség javító hatása Tokaj-Hegyaljára vetítve

Magyarországot tekintve, modern, de előregedő társadalomról beszélünk. A kitolódott átlagéletkor azonban még nem jelenti azt, hogy az emberek egészségesebbek vagy boldogabbak lennének. A jó életminőség főként a jó közérzetet jelenti, az elégedettség érzését.³⁴

A boldogság az egyik fontos alapeleme, amit ma a hatalmi hierarchiában elfoglalt pozíció, a társadalmi státusz és a vagyon határoz meg, de a pszichológia szerint ez fejben dől el. A boldogságot a belső harmónia által érhetjük el, ennek beteljesülésében pedig a turizmusnak fontos szerepe van, mert a turizmus színtere a mindennapi térpályánktól, a hétköznapi zavaró tényezőktől távol zajlik, aktív részesei lehetünk valaminek, amit mi szeretnénk csinálni, ami az adott tevékenységben történő feloldódáshoz vezet, amely pedig az elégedettségérzéshez.³⁵

³³ <http://egeszsegturizmus.itthon.hu/borhotelek-magyarorszagon> (Letöltve: 2014.10.10.)

³⁴ Michalkó Gábor: Boldogító Utazás- a turizmus és az életminőség kapcsolatának magyarországi vonatkozásai, MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest, 2010., 28. oldal

³⁵ Michalkó Gábor: Boldogító Utazás- a turizmus és az életminőség kapcsolatának magyarországi vonatkozásai, MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest, 2010., 29. oldal

A turizmus és az életminőség összefüggése azonban nemcsak a turisták szempontjából jelentős, hanem a fogadó terület lakosságából is, akik életminőségére szintén kihatnak a kínálat tárgyi, szervezeti és személyi feltételei és elemei.

A turizmus keresletének egyik legmeghatározóbb feltétele a motiváció. A magyar emberek, főként a 65 év felettiek körében a leggyakoribb motivációk, amelyek a teljes magyar társadalomra is rávetíthetők: a rokonlátogatás, a szórakozás és a pihenés, a sport és a wellness, valamint gyógyturizmus. Az időseknél egyedül az egészségmegőrzés és wellness az, ami az átlaghoz képest magasabb jelentőséggel bír. Az egészségturizmus azért is speciális, mert igyekszik pótolni az egészséget és a boldogságot, amit a hosszú élettartam nem feltétlenül generál.³⁶

Tokaj-Hegyalja egészségturizmusát azért lenne fontos fejleszteni, mert, ahogy említettem, Magyarország előregedő társadalomként elég jelentős mennyiségű szenior turistát generál, akik számára kiemelt jelentőségű az egészség megőrzése és a gyógyulás lehetősége. Attól függetlenül, hogy a vidék nem rendelkezik termál- és gyógyvizekkel, sikeresen ki lehet aknázni a benne rejlő lehetőségeket:

- a vidék földrajzi szépségei: azok számára, akik az Alföldön élnek vagy nem jártak még borvidéken, azoknak kellemes környezetváltozást jelenthet a dimbes-dombos táj, a szőlőtőkék hosszú sora, a kellemes éghajlat. A környezet nyugaltsága, a zsúfolt nagyvárosoktól való távolság a lélek számára stresszoldó és pihentető lehet.
- borkultúra és csokoládé hagyomány: a turisták megismertetése a helyi borok és a csokoládé íz világával és jótékony hatásaival. Ezen anyagok wellness szolgáltatásokban történő kipróbálása, borutak bejárása, történetük megismerése.
- ökoturizmus: a helyi természeti értékek megóvására létrejött tájvédelmi körzetek bebarangolása, túrázás

³⁶ Michalkó Gábor: Boldogító Utazás- a turizmus és az életminőség kapcsolatának magyarországi vonatkozásai, MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest, 2010., 48.oldal

2.3.2. A borfürdő

A borfürdő fürdőszertartás keretein belül zajlik le. A fürdő során a szőlőnek elsősorban az antioxidáns hatását használják ki. Ez főként az öregedés ellen jó, amit olyan mérgező anyagok vagy szabad gyökök okoznak, amelyek a kemikáliák vagy légszennyezés révén, vagy alkoholfogyasztás és dohányzás révén alakulnak ki. Az emberi szervezetben enzimatisz védelmi rendszer működik, amely speciális enzimeket állít elő, ezek megkötik és közömbösítik a szabad gyököket. A borban, főleg a vörös borban található polifenolok és flavonoidok segítik ezeknek az enzimeknek a működését. Ennek köszönhetően, mikor kipróbálunk egy borfürdőt, akkor a testünk szinte megfiatalodik, külsőleg hatva pedig hidratálttá és simábbá teszi a bőrünket.³⁷

A kezelés során nem igazi bort, hanem borseprűt alkalmaznak, de azt sem töményen, a jótékony hatás érdekében mézzel, fűszerekkel és olajokkal dúsítva.

A borseprű a must erjedésének befejeztével, a hordó alján összegyűlt melléktermék. Általában vörösborból készítik a fürdőket, de Tokaj-Hegyalján fehérbort használnak fel. Ezek a fürdők általában 20-30 percig tartanak. Áruk 5000 Ft körüli.³⁸

2.3.3. Arc-és testkezelések szőlőmag kivonattal és csokoládéval

A szőlőmag kivonat, amiket az arc-és testkezelések során alkalmaznak, a borhoz hasonlóan jó antioxidáns hatásúak, de segítik a bőrben lévő kollagén rostok megerősítését is, amik segítenek megtartani a bőr rugalmasságát és késleltetik a ráncok kialakulását. Megőrzi az érfalak épségét és rugalmasságát is, ami javítja a szervezet vérkeringését, megelőzi az értágulatot és meggátolja a visszerek kialakulását.³⁹ Bőrtípustól függően használják fel a szőlőmagot a kezelések során,

³⁷ <http://www.utisugo.hu/wellness/szepsegapolas/szolo-es-bor-a-wellnessben-88388.html> (Letöltve: 2014.10.12.)

³⁸ Andrásy Rezidencia Wine & SPA brossúrája

³⁹ <http://www.utisugo.hu/wellness/szepsegapolas/szolo-es-bor-a-wellnessben-88388.html> (Letöltve:2014.10.13.)

mert például a zsíros bőrűeknél porított szőlőmagot, addig a száraz bőrűeknél a szőlőmagból kisajtolt szőlőolajt kevernek a krémhez.⁴⁰

A csokoládés testkezelések során alkalmazott 70-90%-os csokoládé kettős hatással rendelkezik. Egyrészt a bőrre, másrészt a bőrbe juttatva energetizáló és tápláló hatással bír. Ezen kívül megfiatalítja a bőrt és visszaadja annak feszségét. Ahogy a csokoládé a kezelés során a szervezetbe jut, endorfin vagyis boldogsághormon szabadul fel, miközben a foszfor, a kálium és a magnézium beszívódik a bőrbe. A kezelés bőrradírral kezdődik, amely egy minden bőrtípusra ajánlott mélytisztítás. Ennek köszönhetően a csokoládépakolás megfelelően fog beivódni a bőrbe.⁴¹

Tokaj-Hegyalján szőlős-aszús hidratáló arckezelést alkalmaznak szőlőmag örleményes arcradírral és birs-aszús bőrfeszesítő maszkkal, valamint csokoládékrémet kis csokoládé darabkákkal. A kezelések fél óra – egy óra hosszúságúak. A kezelések ára 6000 Ft és 12500 Ft közé tehetők.⁴²

2.3.4. A szőlő- és csokoládé masszázs

A vinoterápiás és csokoládés masszázsok során svédmasszázszt alkalmaznak.

A szőlőmasszázs során általában a kék szőlő héját tartalmazó krémeket használják fel, ugyanis abban található a legtöbb flavonoid. Az is előfordul, hogy a hatás fokozása érdekében a krémeket szőlőmag olajjal dúsítják a szőlőhéj mellett, ezáltal a test feszeesebbé, fiatalabbá üdebbé válik és megszabadul a méreganyagoktól.⁴³

A csokoládé masszázst a pakolásokhoz hasonlóan bőrradírral kezdik, hogy a 40C°-ra felmelegített, bemasszírozott csokoládé kellően kifejtse a hatását. Csokoládé

⁴⁰ <http://www.utisugo.hu/wellness/szepsegapolas/szolo-es-bor-a-wellnessben-88388.html>
(Letöltve:2014.10.13.)

⁴¹ <http://www.ginkostudio.hu/index.php/9-uncategorised/112-csoki-varazs-csokolades-peeling-es-testmasszazs> (Letöltve:2014.10.13.)

⁴² Andrásy Rezidencia Wine & Spa brossúrája

⁴³ <http://www.utisugo.hu/wellness/szepsegapolas/szolo-es-bor-a-wellnessben-88388.html>
(Letöltve:2014.10.13.)

vajkrémmel vagy felolvasztott étcsokoládé és testápoló keverékével, esetleg csokoládé kivonatot tartalmazó olajjal történik a bemasszírozás.⁴⁴

Tokaj-Hegyalján ezeket a masszázsokat vörös szőlőből, szőlőesszenciából és aromás csokoládéból készült krémekkel végzik. A kezelések fél- 1 órás időtartamúak. Áruk 7000 Ft körüliek.⁴⁵

2.4. Kínálat-elemzés

Észak-Magyarország turisztikailag egyik legfontosabb régiója Tokaj-Hegyalja, amit főként a bor és a csokoládé által kínált lehetőségeknek köszönhet, de emellett más turisztikai lehetőségek is a rendelkezésére állnak. Ebben a fejezetben igyekeztem összeszedni egészségturisztikai és egyéb turisztikai szempontból legfontosabb kínálatot.

2.4.1. Wellness és SPA

Tokaj-Hegyalja nem rendelkezik gyógy-vagy termálvíz lelőhellyel, de ettől függetlenül az egészségturizmus más területei gazdagon felfedezhetők benne.

A borvidékekre jellemző borhotelek nagy számban találhatóak a vidéken, amelyeknek a fő irányvonala a szolgáltatások terén a bor. Ezek közül szeretnék kiemelni néhányat.

A wellnesst tekintve Tarcalon található a környék egyetlen ötcsillagos szállodája, az Andrássy Rezidencia Wine&Spa, ami borhotelként működik, tehát saját pincészettel rendelkezik, valamint borral kapcsolatos szolgáltatásokat nyújt. Ilyen szolgáltatások a csokoládéval egybekötött vinoterápiás kezelések, amelyek révén szépülni és regenerálódni lehet, és lehetőség van borvacsorákra és borvásárlásra is. Ez a szálloda a csokoládés- és vinoterápiás szolgáltatásait tekintve a régiós szinten egyedülálló.⁴⁶

⁴⁴ <http://www.ginkostudio.hu/index.php/9-uncategorised/112-csoki-varazs-csokolades-peeling-es-testmasszazs> (Letöltve: 2014.10.13.)

⁴⁵ Andrássy Rezidencia Wine & Spa brossúrája

⁴⁶ <http://andrassyrezidencia.hu/borhotel/spa-wellness/vinosense-beauty-spa/> (Letöltve:2014.10.15.)

A tályai Oroszlános Borvendéglő és Borhotel és a Gróf Degenfeld Kastélyszálló szintén borhotelként, működik, ahol igénybe lehet venni általános wellness szolgáltatásokat, azonban ezek a helyek főleg bor és gasztronómiai szempontból kiemelkedőek.⁴⁷

A pár éve felújított és üzembe helyezett Szerencsi Fürdő-és Wellnessház ugyan nem összekapcsolható a borral, de a térségben jelentős wellness központként működik, ugyanis míg egyes helyeken 3-4 szolgáltatáson kívül többet nem lehet igénybe venni, addig a fürdőben lehetőség nyílik többféle szauna és medence, valamint masszázs, sport és kozmetikai szolgáltatások kipróbálására⁴⁸.

2.4.2. Borturizmus

A borturizmusnak fontos szerepe van egy vidék arculatának, imázsának kialakításában. Egy kellemes bor, egy hangulatos pince mind pozitív élménynek számít, ami rögzül bennünk, és ehhez a kellemes élményhez utána mindig az adott borvidék vagy település neve fog az eszünkbe jutni.

A borturizmus nem tömegigényeket elégít ki, hanem a speciális igényeket. Jelentős vendégéjszakát nem generál, mert ezek általában néhány órás programok. Az élmény alapját a bor és a hozzá kapcsolódó borút, borkóstolás képezi. Az alapprogramok közé tehát a pincelátogatásokkal egybekötött borkóstolások, szüreti napok, borfesztiválok, bormúzeumok tartoznak, míg a kiegészítő szolgáltatásokat a városnézés, a helyi népszokások, a túrázások teszik ki. Ezek főként a borhoz kevésbé értő, viszont annál inkább kíváncsi és érdeklődő emberekhez szól, azonban a szakmai borutak révén a borral kapcsolatos komolyabb témákat is érinthetjük.⁴⁹

A Tokaj-Hegyaljai borvidéknek megvan minden eleme ahhoz, hogy igazán népszerű és sikeres borturizmust tudjon kiépíteni és fenntartani. Rendelkezik nemzetközi hírű és elismert borokkal, mint a Tokaji Aszú, a Szamorodni és a

⁴⁷ <http://www.oroszlanos.hu/> (Letöltve:2014.10.15.)

⁴⁸ <http://www.szerencsifurdo.hu/> (Letöltve:2014.10.15.)

⁴⁹ <http://bor-neked.hu/borlexikon/bortudomany/borturizmus/gondolatok-a-borturizmusrol>
(Letöltve:2014.10.16.)

Fordítás. Emellett rengeteg programot és fesztivált rendeznek a bor jegyében, mint pl.: A Tokaji Borfesztivál, Mádi Furmint Ünnepe, Tállyai Borfesztivál, Tokaj-Hegyaljai Szüreti Napok.

Fontos, hogy a vidék kialakítása is sugallja a bor- és szőlő központúságot. Tokajban és a térségébe tartozó településeken a legtöbb helyen ki van írva, hogy merre találhatóak a legközelebbi pincészetek, az éttermek mind borkülönlegességekkel várják a turistákat. A pincék a település épületei közé beékelődve harmonikus városképet adnak az idelátogatók számára.⁵⁰

Borhotelek közül a már fentebb említett Oroszlános Borvendéglő, Borház és Fogadó már többször szerepelt az ország 100 legjobb étterme között, a helyi alapanyagok felhasználásának és az úttörő konyhai technológiájuknak köszönhetően. Emellett lehetőség van a pincészetükben borvacsorán részt venni és megkóstolni a sajátkészítésű Ménesi Kadarka nevű borukat.⁵¹

A Tarcali Gróf Degenfeld Kastélyszállóban a pincelátogatás során lehetőség van betekinteni egy szőlőbirtok életébe, a borászati technológiákba és a feldolgozás folyamatába, ami borkóstolással van szintén egybekötve.⁵²

A vidék egyik újítása a borbusz, amely lehetőséget kínál az idelátogatók számára, hogy átfogó képet kaphassanak a környék borkultúrájáról. 8 vagy akár 50 férőhelyes busz is kibérelhető, a program 4-5 órás és 3 pincelátogatást tartalmaz a program. Az útvonal megkerüli a Kopasz-hegyet, úgy, hogy a kis családi bortermelőktől kezdve a nagyban gondolkodó birtokokig mindent érint a busz.⁵³

A Tokaj-Hegyaljai Borút Egyesület 4 útvonalat kínál a turisták számára: Furmint, Hárslevelű, Sárgamuskotály, és Zéta útvonal.⁵⁴

⁵⁰ <http://bor-neked.hu/borlexikon/bortudomany/borturizmus/gondolatok-a-borturizmusrol>
(Letöltve:2014.10.16.)

⁵¹ <http://www.oroszlanos.hu/> (Letöltve:2014.10.16.)

⁵² <http://grofdegenfeld.hu/hu/boraszat/> (Letöltve:2014.10.16.)

⁵³ http://www.tokaj-turizmus.hu/portal_page.php?pageID=157 (Letöltve:2014.10.16.)

⁵⁴ <http://www.tokaji-borut.hu/main.php?lg=0> (Letöltve:2014.10.16.)

2.4.3. Fesztiválok és rendezvények a szőlő és a csokoládé jegyében

Tokaji Borfesztivál: május vége-június eleje

A háromnapos fesztivál 2002 óta, mióta Tokaj-Hegyalját felvették a Világörökségi listára, minden május végén vagy június elején lehetőséget kínál arra, hogy az ide látogatók megismerkedhessenek a tokaji borok széles választékával. Ilyenkor a környék legjobb pincészei vonulnak ki a tokaji sétálóutcára, hogy az érdeklődőknek bemutassák boraikat.⁵⁵ A kíváncsi érdeklődők programjai mellett, azonban szakmai eseményekre is sor kerül, ahol a szakmabeliek egymással oszthatják meg műhelytitkaikat, mint pl.: a Borászok éjszakáján, és az egyedi stílusokat képviselő testületek is bemutatókat tartanak. A kiváló minőségű borok mellett a gasztronómia, a zene és az irodalom is színesíti a fesztivált.⁵⁶

Tolcsvai Borfesztivál: augusztus eleje

A szintén háromnapos fesztivál kezdetben csak kb. 100 főt számlált, amikor a település még csak a saját szórakoztatására rendezte meg 2004 nyarán. Azóta már több mint tízezer főt számlál a rendezvény, amit a bor mellett a gasztronómia és a kulturális programok is gazdagítanak. Kezdetben az volt a cél, hogy a tolcsvai termelők bemutassák a község körében a termékeiket, azonban az aranylő színű, édes bor hamar ismertté vált a környéken, és így még nagyobb közönség számára nyithatta meg kapuit. A fesztivál során a vendégek megtekinthetik a Bormúzeumot, és a Borászati Kultúrházat, részt vehetnek olyan borral kapcsolatos ügyességi vetélkedőkön, mint a borivóváltó vagy célbadobás borosüvegre, megkóstolhatják a helyi termelők borait és főzőversenyen bizonyíthatják tudásukat a rátermettek.⁵⁷

⁵⁵ <http://www.fesztivalszovetseg.hu/index.php?kat=4&kezd=220&kod=187&modul=programok>
(Letöltve:2014.10.17.)

⁵⁶ <http://www.programturizmus.hu/ajanlat-tokaji-borfesztival.html> (Letöltve:2014.10.17.)

⁵⁷ <http://www.tolcsva.hu/borfesztival> (Letöltve:2014.10.17.)

Országos Csokoládé Fesztivál: augusztus vége

Ez egy nagyszabású kulturális és gasztronómiai rendezvény, amelyet minden év augusztus végén tartanak Szerencsen. 2014-ben lett hét éves, és a látogatóinak a száma évről-évre gyarapodik, idén csaknem harmincezer látogatót számlálhattak a szervezők.⁵⁸ A fesztivál során lehetőségük van az idelátogatóknak megkóstolni a híres szerencsi csokit, amelynek nagy esélye van bekerülnie a hungarikumok⁵⁹ közé, emellett láthatnak csokoládéból készült szobrokat, megtekinthetik a csokoládégyártók kiállítását, kipróbálhatják az interaktív csokoládékészítést és a csokoládé kalandparkot. A csokoládéval kapcsolatos programok mellett sportesemények és koncertek is megtalálhatók a rendezvényen.⁶⁰

Mádi Furmint Ünnepe: szeptember eleje

A mádi szüreti bál hagyományait először 1992-ben újították fel. Második nagy megreformálása 2010-ben érkezett el, amikor a modernkori igényekhez és kereslethez igazították, ekkor kapta a mai nevét is. A név onnan ered, hogy a furmintszőlő a mádi termőterületek 70%-át fedi le, ebből készül a szintén Furmint nevű bor is, ami az egyik leghíresebb tokaji borfajta. A fesztivál kétnapos, ez idő alatt az egész falu nyitva van, nemcsak a pincék. Az esemény lehetőséget ad arra, hogy a furmint bemutatkozzon és elterjedjen a hazai és külföldi borszakemberek körében.

A rendezvény alatt lehetőség van borkóstolásra, borászati bemutatókon és kiállításokon, pincelátogatásokon részt venni, borversenyeken indulni és szurkolni, valamint bortúrákon megismerkedni a különféle borokkal. Természetesen itt is koncertek és gasztronómiai programok széles választéka áll a vendégek rendelkezésére.⁶¹

⁵⁸ Muhi Zoltán (2014) Minden eddiginél több vendég érkezett., *Szerencsi Hírek* XXIX. évf. 14. sz. p.13. ISSN 1216-3066

⁵⁹ <http://hvg.hu/magyarmarka/20050329szerencsicsokoladegyar/> (Letöltve:2014.10.17.)

⁶⁰ <http://csokoladefesztival.com/2014//> (Letöltve:2014.10.17.)

⁶¹ <http://www.madifurmintunnepe.hu/> (Letöltve:2014.10.17.)

Tokaj-Hegyaljai Szüreti Napok: október első hétvégéje

Tokajban a szüreti napokat már 1932 óta rendezik meg évente. Ez a térség legnagyobb borral kapcsolatos fesztiválja. 2002-ben a szüreti napokon hirdették ki, hogy Tokaj-Hegyalja felkerült a Világörökségi listára. A rendezvény a borral kapcsolatos programjaiban hasonló a Tokaji Borfesztiválhoz, tehát itt is megkóstolhatjuk a helyi termelők borait és részt vehetünk különböző borral kapcsolatos előadásokon és kiállításokon, azonban mellette szüreti felvonulást, főzőversenyeket és színpadi bemutatókat is tartanak.⁶²

2.4.4. Természeti értékek

A wellness alapja az egészségtudatos életmód, aminek elengedhetetlen része a mozgás, turisztikai vonatkozásban például a túrázás, ezért fontosnak tartom megemlíteni, milyen túrázási lehetőségeket biztosít Tokaj-Hegyalja.

A környék nemzetközi szinten híres borvidékkel rendelkezik, amelyet a minőségi bortermelés és a turizmus érdekében védeni kell. Az UNESCO 2002-ben felvette a Világörökségi listájára Tokaj-hegyaljai történelmi borvidék kultúrtáj néven.⁶³

A Tokaj Hétszőlő Szőlőbirtok tanösvényének segítségével megismerhetjük a legfontosabb tokaji szőlőfajtákat és bepillantást nyerhetünk a szőlőtermesztési munkákba.⁶⁴

A vidék az ökoturizmus kedvelőinek kiváló túrázási lehetőséget biztosít a Tokaj-Bodrogszigeti Tájvédelmi Körzet, Tállyai Patócs-hegy Tájvédelmi Terület, Tarcali Túrzó-dűlő Tájvédelmi Körzet⁶⁵

Természeti értékek közül fontos kiemelni még a Mádon található zeolit bányát is, ahol egészségügyi szempontból rendkívül fontos ásványi anyagot termelnek ki. Már korábban felfedezték a tokaji szőlőkben, a csipkebogyóban, a kökényben, a galagonyában és a bodzában rejlő gyógyhatásokat, amikhez a különleges összetételű talaj járult hozzá. Kiderült, hogy a talajban olyan vulkanikus kőzetek

⁶² <http://www.programturizmus.hu/ajanlat-tokaj-hegyaljai-szureti-napok.html> (Letöltve:2014.10.17.)

⁶³ <http://www.vilagorokseg.hu/portal/helyszin.php?id=20070131184242> (Letöltve:2014.10.18.)

⁶⁴ <http://www.tokaj-turizmus.hu/szolo-tanosveny-p-133.html> (Letöltve:2014.10.18.)

⁶⁵ <http://anp.nemzetipark.gov.hu/> (Letöltve:2014.10.18.)

vannak, mint a zeolit és a különféle anyagásványok, amelyek különleges értékűek nemcsak növények számára, hanem az emberi szervezet számára is.⁶⁶ Az egyik legismertebb ásványi anyag készítmény a Neurosan por, amely Mádon előállított, tisztított és sterilizált szer. A méregtelenítésben, a puffadásos panaszok, a gyomorégés, a hasmenés és a neurotikus emésztőrendszeri panaszok és a reflux betegség esetén rendkívül hatásos.⁶⁷

2.5. Az egészségturizmus jelene és jövője Tokaj-Hegyalján

Az egészségturisztikai lehetőségeket Tokaj-Hegyalján egyelőre keresni kell, nem annyira szembeötlőek a turisták számára. Az előbbi fejezetben igyekeztem felfedni és összeszedni, hogy milyen wellness lehetőségeket kínál a térség a jelenben. Ebben a fejezetben pedig szeretném megvizsgálni, hogy mi várható a jövőben egészségturisztikai szempontból a térségre.

2.5.1. „Merre tovább az idegenforgalomban?” című kutatás

2011 végén és 2012 elején a Tokaj-Hegyalja, Taktaköz és Hernád-völgye Idegenforgalmi és Kulturális Egyesület kutatást végzett a szolgáltatók körében „Merre tovább az idegenforgalomban? Felmérés a Tokaj-Zemplén-Abaúj térség turisztikai szolgáltató körében” címmel. A kutatásban Tokaj, Sárospatak-Bodrogköz, Füzer és Sátorajaujhely kistérsége vett részt.

A kutatásról összességében elmondható, hogy a Tokaj-Zemplén térség nem áll túl jól a térségi, de még megyei szinten sem a vendégfogadást tekintve, aminek az oka a wellness szolgáltatások kínálatának gyengesége és az aktív turizmus újbóli felfutásának kezdete. Az átlag tartózkodási időt tekintve Tokaj kistérségében kisebb mértékű az időtartam a többihez képest, és a vendégforgalma is csökkenni látszik.⁶⁸

⁶⁶ http://www.biokontroll.hu/cms/index.php?option=com_content&view=article&id=330%3Atokaj-hegyalja-es-a-zeolit&catid=402%3Atapanyag-utannotlas&Itemid=127&lang=hu (Letöltve:2014.10.19.)

⁶⁷ <http://taplalkozas.bioenergetikus.hu/asvanyi-anyagok.php> (Letöltve:2014.10.19.)

⁶⁸ http://www.tokaj-turizmus.hu/media/gallery/3/2/files/merre_tovabb_az_idegenforgalomban.pdf (2014.10.19.)

Az is kiderült, hogy a térségbe legfőképp a borturizmus miatt, és legkevésbé a wellness miatt érkeznek a látogatók, ezért a szolgáltatók is igyekeznek a kínálatuk kialakítása során az igényes szállásra és a borturisztikai kínálatra fektetni a hangsúlyt. A legnagyobb küldőpiac belföldön Budapest és külföldön Közép-Európa országai, mint Lengyelország és Szlovákia. A marketinget tekintve, a szolgáltatások saját kiadványaikkal és prospektusaikkal, az internettel és az elégedett vendégek által népszerűsítik magukat leginkább, amelyek ugyan olcsóak, de a hatásosságuk alacsony.⁶⁹

2.5.2. SWOT-analízis Tokaj-Hegyaljáról⁷⁰

Erősségek	Gyengeségek
- A Világörökségi listán kultúrtáj megnevezés - Történelmi és kulturális örökségek - Természeti értékek - Bő rendezvénykínálat - Borkultúra és csokoládé hagyomány - A területnek fejlesztés iránti elkötelezettsége - Javuló turisztikai infrastruktúra	- Nehezen megközelíthetőség az ország többi részéből - A turizmusban dolgozók képzettségének és kreativitásának hiánya - Hiányos és nem megfelelő kommunikáció a térség egyes turisztikai desztinációi között - A térség marketingkommunikációjának hiánya - A wellness kínálat hiánya
Lehetőségek	Veszélyek
- A borászatok további fejlesztése - Együttműködések révén komplex csomagok kialakítása - A wellness kínálat bővítése-több szőlővel és csokoládéval kapcsolatos szolgáltatás bevezetése - Kiállításokon, study tour-okon való részvétel - A kiszolgáló egységek, szolgáltató központok fejlesztése és újak kialakítása	- A gazdasági helyzet kedvezőtlen folyamatai miatt a vállalkozások és az önkormányzatok mozgástere beszűkül, a fejlesztések nehezebben valósulnak meg - A kommunikáció és az együttműködés a felek passzivitása miatt nem valósul meg - Más térségek gyorsabb fejlődése miatt csökken a térség versenyképessége - Az elvándorlás miatt nem lesz szakképzett munkaerő a térségben

⁶⁹ Merre tovább az idegenforgalomban? http://www.tokaj-turizmus.hu/media/gallery/3/2/files/merre_tovabb_az_idegenforgalomban.pdf (Letöltve:2014.10.19.)

⁷⁰ Pozicionálási és versenyképességi stratégia: http://www.tokaj-turizmus.hu/media/gallery/3/2/files/tthe_pozicionalasi_es_versenykepessegi_strategia.pdf (Letöltve:2014.10.19.)

2.5.3. Lehetséges megoldások a jövőre nézve

A SWOT-analízis és a Kulturális és Idegenforgalmi Egyesület kutatása alapján láthatjuk, hogy Tokaj-Hegyalja legfőbb problémái tehát az együttműködések a wellness kínálat és a megfelelő marketing kommunikáció hiánya. Önmagában az kevés, hogy a múlt hírnevéből és a borászatból táplálkozik a térség, ugyanis a turisták számára egy idő után veszít az érdekességéből, ráadásul az országban ezen kívül még 21 borvidék található, amelyek komoly konkurenciát jelentenek.

Ezért tartom fontosnak a wellness kínálat bővítését a szőlő és a csokoládé szolgáltatások még szélesebb körű bevezetésével, mert a mai modern turizmus középpontjában ez áll és ez elég egyedivé tenné ezt a borvidéken, ugyanis csak néhány borvidék borhotelében található meg ezek a kezelések, Balatonfüreden és Villányban. Ehhez kapcsolódik a borászatok fejlesztése, hiszen a helyi termelők borait felhasználva egyrészt népszerűsítik azokat, másrészt kifizetődőbb helyi termékeket felhasználni.

Emellett fontos lenne, hogy a meglévő attrakciókat és szolgáltatásokat megfelelő marketingkommunikációs csatornán juttassák el a célközönség számára, amelyek a jelenleginél magasabb határfokúak. Szükséges lenne, hogy a weboldalakon és a prospektusokon kívül az egészségturisztikai szolgáltatók, a szálláshelyek, borászatok és csokoládé mintaboltok jelen legyenek a web2-es alkalmazásokon, mint a közösségi oldalak, blogok és fórumok. Fontos, hogy nemcsak az ott lévő vendégek kapjanak prospektusokat, brosrákat és szórólapokat, hanem a szolgáltatók vegyenek részt szakmai kiállításokon és úgy jutassák el minél szélesebb körben az emberekhez a kínálatukat.

Az együttműködés is elengedhetetlen a sikerhez, ugyanis a komplex csomagok tudják csak maximálisan kielégíteni a turisták igényeit, valamint ezek hívják fel az emberek figyelmét a környék sokszínűségére és értékeire. Ha a különböző vállalkozások összefognak a közös siker érdekében és félreteszik érdekellentéteiket,

akkor még sokrétűbb szolgáltatások és csomagok születnek, amelyek vonzóbbá tehetik Tokaj-Hegyalját az emberek számára. A partnerség kialakítása azonban azért is fontos, mert együtt összefogva sikeresebben lehet pályázni a szolgáltatói létesítmények felújítására, bővítésére és újak létesítésére.

III. Anyag és módszer

A kutatásom célja az volt, hogy kiderítsem azt a tényt, hogy az emberek mennyire érdeklődnek, mennyire motiváltak a Tokaj-Hegyalja által nyújtotta egészségturisztikai szolgáltatásokkal, azon belül is a szőlő- és a csokoládé adta lehetőségekkel kapcsolatban.

A kutatás során ismeretlen valószínűségi mintavételi eljárással kérdőíves felmérést készítettem, az úgynevezett Survey módszert alkalmaztam. Előnye, hogy rövid intervallum alatt, nagy elemszámú mintán keresztül olcsón és megbízhatóan jutottam a számomra szükséges adatokhoz. A kérdőívet a www.kerdoivem.hu oldal segítségével készítettem el, amit egy közösségi oldalra kilinkeltem, ahol az ismerőseim, és megosztásuk révén, az ő ismerőseik töltötték ki, tehát a kitöltés online módon történt.

Ezáltal a kérdőívem reprezentatív lett, ugyanis egyetemista hallgatóktól kezdve az idősebb korosztályig mindenki képviseltette magát a 18 év feletti korosztályból.

A kérdőívet összesen 100-an töltötték ki.

A kérdőívem anonim volt 8 szelektív kérdést használtam, ami 3 vagy több választási lehetőséget enged, ezen kívül 2 diochtóm kérdést, amihez kettő darab választási lehetőség tartozik és 2 nyitott kérdést és egy 1-től 5-ig terjedő skálát, ami egy irányított kérdés volt, tehát csak akkor tudott az illető válaszolni rá, ha az azt megelőző kérdésre annak megfelelően válaszolt.

A kérdőív 13 kérdést tartalmazott, melyből:

- 3 demográfiai jellegű kérdés volt pl.: nem, kor, foglalkozás
- 3 kérdés Tokaj-Hegyaljára és az egészségturisztikai létesítményekre vonatkozott
- 5 kérdés a szőlővel és a csokoládéval kapcsolatos wellness szolgáltatások igénybevételéről, értékeléséről és kipróbálásuk motivációjáról szólt
- 2 kérdés a szőlővel és a csokoládéval kapcsolatos ellenérzésekkel volt kapcsolatos

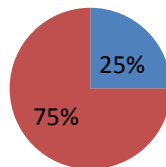
IV. Eredmények ismertetése, megbeszélése

3.1. Demográfiai adatok:

A kérdőívet összesen 100-an töltötték ki, ebből 25 férfi (25%) volt és 75 (75%) nő.

A résztvevők nemek szerinti megoszlása (fő)

■ Nem Férfi ■ Nem Nő

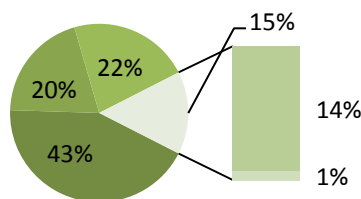

1. ábra: A résztvevők nemek szerinti megoszlása (fő)⁷¹

A kérdőív szerint 43 (43%) személy kora 20-29 éves kor közé, 20 (20%) személy kora 30-39 éves kor közé, 22 (22%) személy kora 40-49 éves kor közé, 14 (14%) személy kora 50-59 éves kor közé, 1 (1%) személy kora 60-69 éves kor közé volt tehető.

A résztvevők kor szerinti eloszlása (év)

■ 20-29 ■ 30-39 ■ 40-49 ■ 50-59 ■ 60-69

2. ábra: A résztvevők kor szerinti eloszlása (év)⁷²

⁷¹ Saját eredmények

⁷² Saját eredmények

A foglalkozást tekintve a kérdőívet kitöltők 35%-a tanuló, 61%-uk szellemi munkát végzők, 3%-uk fizikai munkát végez és 1%-uk egyiket sem végzi.

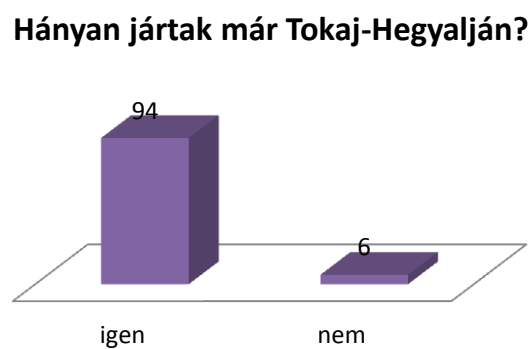

3.ábra: A résztvevők foglalkozás szerinti megoszlása⁷³

3.2. A témával kapcsolatos kérdések:

Kérdés: Járt-e már Tokaj-Hegyalján?

A megkérdezettek 90%-a járt már Tokaj-Hegyalján, míg 10%-uk nem.

4.ábra: Hányan jártak már Tokaj-Hegyalján?⁷⁴

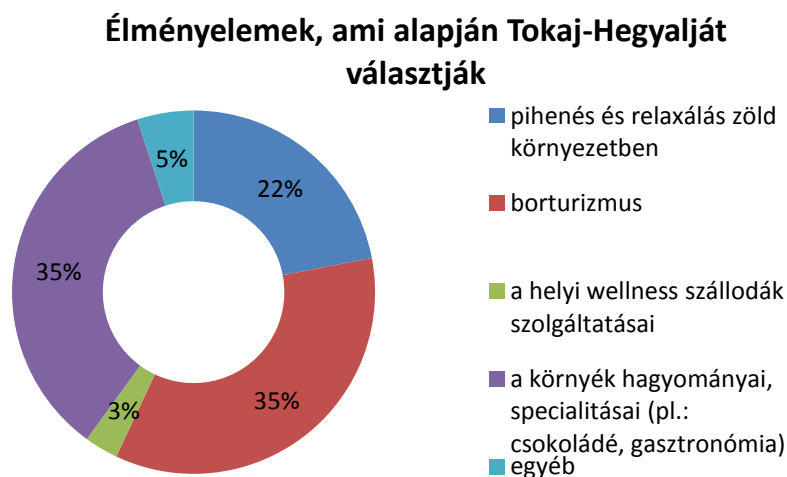
⁷³ Saját eredmények

⁷⁴ Saját eredmények

Kérdés: Milyen élmények alapján választja/választaná Tokaj-Hegyalját?

A megkérdezettek közül:

- pihenés és relaxálás céljából 22 fő (22%),
- borturizmus céljából 35 fő (35%),
- a helyi wellness szolgáltatások céljából 3 fő (3%),
- a környék hagyományai, specialitásai miatt pl.: gasztronómia, csokoládé céljából 35 fő (35%),
- míg egyéb célokból pl.: rokonlátogatás, kerékpártúra, ott élés, szőlőművelés, természeti környezet, 5 fő (5%) választja/választaná Tokaj-Hegyalját.

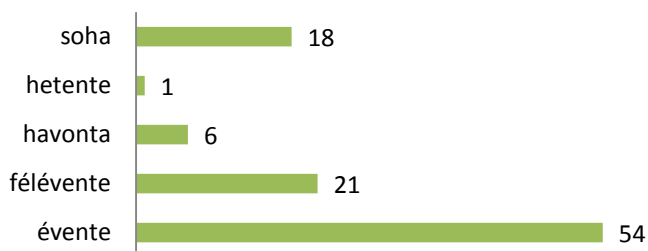
5.ábra: Élményelemek, ami alapján Tokaj-Hegyalját választják⁷⁵

Kérdés: Milyen gyakran jár egészségturisztikai létesítményekbe? (wellness-és gyógyszállodák, fürdők)

A megkérdezettek közül 54 fő (54%) évente, 21 fő félévente (21%) 6 fő (6%), 1 fő (1%) hetente jár egészségturisztikai létesítményekbe, míg 18 fő (18%) sosem.

⁷⁵ Saját eredmények

Az egészségturisztikai létesítmények látogatásának gyakorisága

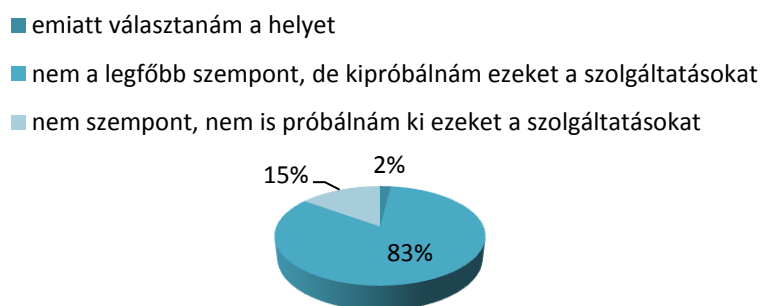

6.ábra: Az egészségturisztikai létesítmények látogatásának gyakorisága⁷⁶

Kérdés: Ha úti célt vagy szálláshelyet választana, mennyire számítana Önnek az, hogy az adott helyen a szőlőt és csokoládét, mint terápiás lehetőség/szolgáltatás (masszázs, fürdő, pakolás stb.) igénybe lehetne venni?

A megkérdezettek közül 2 fő (2%) emiatt választaná az adott szálláshelyet, 83 fő (83%) nem ezt tartja a legfőbb szempontnak, de kipróbálná ezeket a szolgáltatásokat, 15 fő (15%) számára nem szempont, nem is próbálná ki ezeket a szolgáltatásokat.

Szálláshely választásának szempontja

7.ábra: Szálláshely választásának szempontja⁷⁷

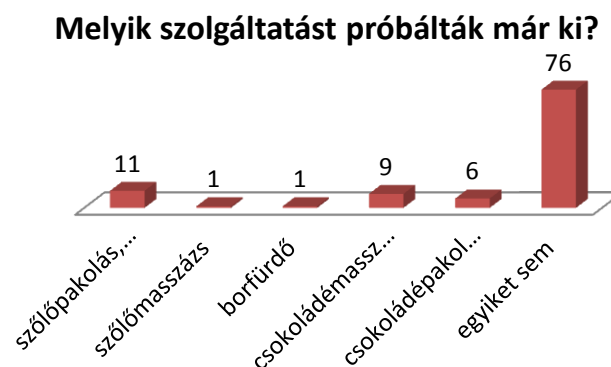
⁷⁶ Saját eredmények

⁷⁷ Saját eredmények

Kérdés: Melyiket próbálta már? (Több válasz is lehetséges volt)

A megkérdezettek közül:

- a szőlőpakolást, szőlős arckezelést 11 fő (11%)
- a szőlőmasszázszt 1 fő (1%)
- a borfürdőt 1 fő (1%)
- a csokoládémasszázszt 9 fő (9%)
- a csokoládépakolást, csokoládés arckezeléseket 6 fő (6%) vette igénybe
- 76 fő (76%) azonban egyiket sem

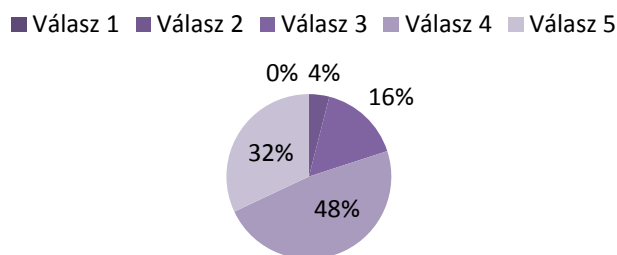
8.ábra: Melyik szolgáltatást próbálták már ki?⁷⁸

Kérdés: Kérem, értékelje összességében az egészségturisztikai helyszínen igénybe vett – a fentebb megjelölt – wellness szolgáltatásokat! (Irányított kérdés, ha az előzőnél jelölt meg szolgáltatást az illető, akkor tudott erre válaszolni.)

Összesen 25 fő próbálta ki a szolgáltatások valamelyikét. Ebből nem volt egy ember se, aki az 1-es választ választotta (egyáltalán nem tetszett) volna, 1 fő (4%) a 2-es választ választotta, 4 fő (16%) a 3-as választ választotta, 12 fő (48%) a 4-es választ választotta, 8 fő (32%) az 5-ös választ választotta (nagyon tetszett, máskor is kipróbálnám).

⁷⁸ Saját eredmények

A kipróbált szolgáltatás értékelése

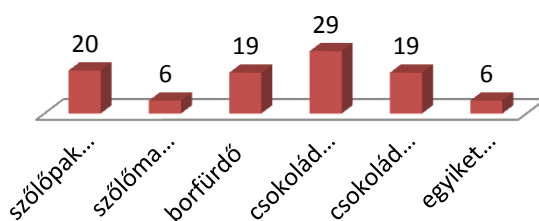

9.ábra: A kipróbált szolgáltatás értékelése⁷⁹

Kérdés: Ha még egyiket sem próbálta, melyiket próbálná ki legszívesebben?

76 személy nem próbált ki semmilyen szolgáltatást. Közülük 23 fő (29%) a csokoládémasszázszt próbálná ki, 15 fő (20%) a szőlőpakolást, szőlős arckezeléseket, 14 fő (19%) a borfürdőt, szintén 14 fő (19%) a csokoládépakolást, csokoládés arckezeléseket, 5 fő (6%) a szőlőmasszázszt próbálná ki, és szintén 5 fő (6%) egyiket sem.

A legszívesebben kipróbálni kívánt szolgáltatás

10.ábra: A legszívesebben kipróbálni kívánt szolgáltatás⁸⁰

Kérdés: Vásárolt-e már szőlő vagy csokoládé alapú kozmetikai szereket szállodákban vagy üzletekben?

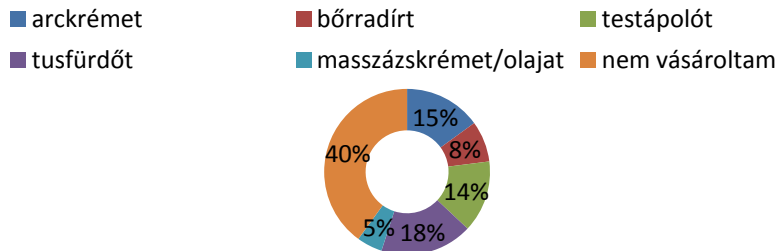
A megkérdezettek közül 15 fő (15%) vásárolt már arckrémeket, 8 fő (8%) bőrradírt, 14 fő (14%) testápolót, 18 fő (18%) tusfürdőt, 5 fő (5%) masszázskrémeket/olajat,

⁷⁹ Saját eredmények

⁸⁰ Saját eredmények

míg 40 fő (40%) egyáltalán nem vásárolt szőlő vagy csokoládé alapú kozmetikai szereket.

Vásárolt szőlő és csokoládé alapú kozmetikai szerek

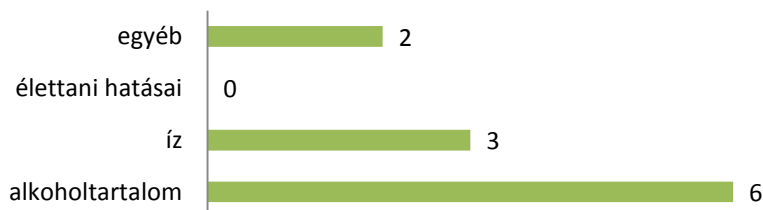

11. ábra: Vásárolt szőlő és csokoládé alapú kozmetikai szerek⁸¹

Kérdés: Van-e olyan ellenérzése a borral kapcsolatban, ami miatt nem inná, vagy nem venné igénybe a borral kapcsolatos szolgáltatásokat?

A megkérdezettek közül 6 fő (6%) számára az alkoholtartalom, 3 fő (3%) számára az íze jelent problémát, 2 főnek (2%) egyéb problémái vannak vele: pazarlás, savasság, de az élettani hatásával kapcsolatban senkinek nem volt problémája. 89 főnek (89%) semmi ellenérzése nincs a borral kapcsolatban.

A borral kapcsolatos ellenérzések

12. ábra: A borral kapcsolatos ellenérzések⁸²

⁸¹ Saját eredmények

⁸² Saját eredmények

Kérdés: Van-e olyan ellenérzése a csokoládéval kapcsolatban, ami miatt nem enné, vagy nem venné igénybe a csokoládéval kapcsolatos szolgáltatásokat?

A megkérdezettek közül 3 fő (3%) számára a csokoládé a táplálkozási szokások miatt, 1 fő (1%) számára az élettani hatások miatt, 2 fő (2%) számára egyéb okok miatt pl.: ragacsosság, pazarlás jelent problémát a csokoládé, míg az íze senki számára nem okoz gondot. 94 fő (94%) abszolút nem érez ellenérzést a csokoládéval kapcsolatban.

A csokoládéval kapcsolatos ellenérzések

13.ábra A csokoládéval kapcsolatos ellenérzések⁸³

A kutatásom során ez által a kérdőív által a korábban feltett hipotéziseim helytállóságára választ kaptam:

Első Hipotézis: Feltételezem, hogy a legfőbb élményelem, ami miatt a turisták Tokaj-Hegyalját választják, az a borturizmus.

A kutatás során ez a feltevésem részben igazolódott be, hiszen a kérdőív kitöltői 35%-ban választották a borturizmust és szintén 35%-ban a helyi specialitásokat, termékeket, ami miatt Tokaj-Hegyaljára jönnek. Ez az eredmény számomra meglepő volt, hiszen a tokaji bor népszerűségével és ismertségével tisztában voltam, azonban nem gondoltam, hogy a helyi csokoládé, pálinka és gasztronómia is ekkora vonzerővel bír.

⁸³ Saját eredmények

Második Hipotézis: Feltételezem, hogy a legtöbb turista, aki szállást foglal, azoknál nem szempont, hogy biztosít-e a szálloda szőlő vagy csokoládé alapú wellness szolgáltatásokat, de szívesen kipróbálnák.

A kutatás során ez a feltevésem beigazolódott, ugyanis a kérdőív szerint a megkérdezettek 83%-a válaszolta azt, hogy szállásválasztásnál nem a szőlő és a csokoládé alapú wellness szolgáltatásokat tartja a legfőbb szempontnak, de kipróbálná ezeket a szolgáltatásokat. Ez az eredmény nem okozott nagy meglepetést számomra, ugyanis tapasztalataim alapján az emberek a minőségi szőlővel és a csokoládéval kapcsolatos termékeket, szolgáltatásokat még mindig távolinak, a luxushoz tartozónak gondolják, valamint mivel ez egy friss trend a turizmusban, ezért túl kevés az információ róla és az ismeret, hogy az emberek csak emiatt válasszanak egy szállodát.

Harmadik Hipotézis: Feltételezem, hogy azok az emberek, akik már próbáltak ki szőlő- és csokoládé alapú wellness szolgáltatásokat, azok közül a legtöbben a csokoládémasszázszt próbálták már ki.

A kutatás során ez a feltevésem nem igazolódott be, ugyanis a 100 megkérdezett emberből a legtöbben a szőlőpakolást és a szőlős arckezeléseket próbálták ki. Azoknak a létszáma, akik vettek már igénybe ilyen szolgáltatást, az 25 fő, tehát ennek a létszámnak a 44%-a próbálta már ki. Ez az eredmény meglepő volt számomra, ugyanis a kérdőívben ezt megjelölő személyek neme nagyjából nő volt, és a tapasztalataim eddig azt mutatták, hogy a nők jobban vonzódnak a csokoládéval kapcsolatos dolgokhoz, mint a férfiak, habár ez jelentheti azt is, hogy a szőlős kezelésekkel gyakrabban találkozni, mint a csokoládéval.

Negyedik Hipotézis: Feltételezem, hogy a legszívesebben kipróbálni kívánt szolgáltatás a csokoládémasszázs.

A kutatás során ez a feltevésem igaznak bizonyult, ugyanis a kérdőív szerint a 75 fő közül, akik nem próbáltak még ki efféle szolgáltatást, azok közül 23 fő (29%) válaszolta azt, hogy a csokoládémasszázszt próbálná ki a legszívesebben. Ez az eredmény nem okozott meglepetést, hiszen az előző hipotézisnél már kifejtettem,

hogyan tapasztaltam szerint a nők jobban vonzódnak a csokoládéhoz, mint a szőlőhöz.

Ötödik Hipotézis: Feltételezem, hogy többen nem vásároltak szőlő vagy csokoládé alapú kozmetikai szereket szállodákban vagy üzletekben, mint akik igen.

A kutatás során ez a feltevés is igaznak bizonyult, ugyanis a kérdőív szerint a kitöltők 40%-a nem vásárolt ilyesfajta kozmetikai szereket. Ez az eredmény szintén nem lepett meg, ugyanis ha a szőlőnek nem is, de a csokoládénak elég intenzív illata van és előfordulhat, hogy valaki nem ezt az illatot szeretné egész nap magán érezni. Emellett a jó minőségű szőlő vagy csokoládé tartalmú kozmetikumok magasabb árkategóriába tartoznak.

V. Összegzés

Manapság egyre jelentősebb szerepet kap az egészségturizmus az emberek életében. Szerepe az egészségmegőrzésben, az életminőség javításában és gyógyulásban van. Ebből kifolyólag fontos ezeknek a wellness szolgáltatásoknak teret engedni, mert egy olyan borvidéknek, mint Tokaj-Hegyalja, amellettt hogy elismert borokat termel és kínál, szélesítenie kell a szolgáltatások körét, ugyanis az Észak-magyarországi régióban fekszik, ami gazdaságilag nem a legkedvezőbb térség. Ahhoz hogy továbbra is keresett desztináció legyen, fokozatosan meg kell újulnia és meg kell felelnie a modern elvárásoknak, amelyeknek a középpontjában manapság a wellness áll, azonban a mai globalizált világban, ahol lassan minden egysíkúvá és egyformává válik, az is fontos, hogy Hegyalja megőrizze a különlegességét és egyediségét, amelyet az általa kínált lehetőségek biztosítanak.

Tokaj-Hegyalja nagy múltra tekint vissza a szőlő és a csokoládé tekintetében, azonban ez nem elegendő. A megfelelő együttműködések, marketing tevékenységek és fejlesztések révén ki lehet alakítani olyan kínálatot, ami felhívja a figyelmet a térség értékeire és ugyanakkor turistákat mozgat meg, ehhez folyamatosan figyelni kell a keresleti oldalt is, hogy mire van igény.

A keresleti és kínálati kutatás is azt mutatja, hogy a szőlővel és a csokoládéval kapcsolatos egészségturisztikai szolgáltatások annak ellenére, hogy még fiatalnak számítanak, van bennük potenciál. A kínálat-elemzés bemutatja a Tokaj-Hegyalján található olyan szolgáltatói egységeket és lehetőségeket, amik a turisták számára szőlő- és csokoládéalapú szolgáltatásokat kínálnak, a kérdőíves keresleti kutatás pedig megmutatja az emberek motivációját és tapasztalatait ezekkel kapcsolatban. Akik kipróbálták, szinte csak pozitív értékelést adtak róla, viszont sok embernek nem volt még lehetősége kipróbálni ezeket a szolgáltatásokat, azonban a kutatás szerint, ha lenne alkalmuk rá, élnének a lehetőséggel. Ellenérzéseik sem igazán vannak a szolgáltatások alapját képező termékekkel kapcsolatban, tehát ha nem csillagászati árakba kerülnek a szolgáltatások, nincs akadálya az elterjedésüknek.

VI. Irodalomjegyzék

Felhasznált irodalom:

1. Andrassy Rezidencia Wine & SPA brossúrája, 2013.
2. Bényei Ferenc- Lőrincz András: Borszőlőfajták, csemegeszőlő-fajták és alanyok, Mezőgazda Kiadó Budapest, 2005.
3. Cséplő József: Szőlőhegyi Kalendárium, Terraprint Kft. Budapest, 1996.
4. David Servan- Schreiber: A rák ellen- Egy új életmód, Park könyvkiadó, Budapest, 2009.
5. Frisnyák Sándor-Gál András: Szerencs és környéke, Optime Nyomda, Szerencs-Nyíregyháza, 2002.
6. Michalkó Gábor: Boldogító Utazás- a turizmus és az életminőség kapcsolatának magyarországi vonatkozásai, MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest, 2010.

Folyóiratok:

1. Muhi Zoltán (2014) Minden eddiginél több vendég érkezett., *Szerencsi Hírek* XXIX. évf. 14. sz. p.13. ISSN 1216-3066

Internetes források:

1. <http://anp.nemzetipark.gov.hu/> (Letöltve:2014.10.18.)
2. <http://andrassyrezidencia.hu/borhotel/spa-wellness/vinosense-beauty-spa/> (Letöltve:2014.10.15.)
3. http://www.biokontroll.hu/cms/index.php?option=com_content&view=article&id=330%3Atokaj-hegyalja-es-a-zeolit&catid=402%3Atapanyag-utanpotlas&Itemid=127&lang=hu (Letöltve:2014.10.19.)
4. <http://www.bor-neked.hu/borlexikon/bortudomany/bortortenelem/okor/az-okorigorogok-es-a-bor> (Letöltve: 2014.09.10.)
5. <http://www.bor-neked.hu/borlexikon/bortudomany/bortortenelem/a-szerzetesek-borfogyasztasarol> (Letöltve:2014.09.10.)

6. <http://www.bor-neked.hu/borlexikon/bortudomany/bortortenelem/a-pusztito-filoxera-1874-1914> (Letöltve: 2014.09.17.)
7. <http://bor-neked.hu/borlexikon/bortudomany/borturizmus/gondolatok-a-borturizmusrol> (Letöltve:2014.10.16.)
8. <http://bor-neked.hu/borlexikon/bortudomany/borturizmus/gondolatok-a-borturizmusrol> (Letöltve:2014.10.16.)
9. http://www.biokontroll.hu/cms/index.php?option=com_content&view=article&id=330%3Atokaj-hegyalja-es-a-zeolit&catid=402%3Atapanyag-utanpotlas&Itemid=127&lang=hu (Letöltve:2014.10.19.)
10. <http://csokoladefesztival.com/2014/> (Letöltve:2014.10.17.)
11. <http://www.csokoladeforum.hu/kakao/> (Letöltve: 2014.09.14.)
12. <http://www.csokoladeforum.hu/a-csokolade-tortenete/#more-62> (Letöltve: 2014.09.14.)
13. <http://www.csokoladeforum.hu/egeszseges-csokolade/> (Letöltve:2014.09.14.)
14. <http://www.csokoladeforum.hu/orvosi-publikaciok/a-kakao-egeszsegvedo-hatasa/> (Letöltve: 2014.09.15.)
15. <http://www.csokoladevilag.hu/hirek/16/187-mesl-a-mlt-szerencsi-csokoldk.html> (Letöltve: 2014.10.07.)
16. <http://www.deluxe.hu/egeszseges-rendszeres-borfogyasztas/20100624> (Letöltve: 2014.09.10.)
17. <http://www.dietetikamindenkinek.hu/erdekes1.php> (Letöltve:2014.09.14.)
18. <http://egeszsegturizmus.itthon.hu/borhotelek-magyarorszagon> (Letöltve:2014.10.10.)
19. <http://www.fesztivalszovetseg.hu/index.php?kat=4&kezd=220&kod=187&modul=programok> (Letöltve:2014.10.17.)
20. <http://www.ginkostudio.hu/index.php/9-uncategorised/112-csoki-varazs-csokolades-peeling-es-testmasszazs> (Letöltve:2014.10.13.)
21. <http://grofdegenfeld.hu/hu/boraszat/> (Letöltve:2014.10.16.)
22. <http://hvg.hu/magyarmarka/20050329szerencsicokoladegyar/> (Letöltve:2014.10.17.)
23. <http://www.madifurmintunnep.hu/> (Letöltve:2014.10.17.)

24. <http://www.mtva.hu/en/sajto-es-fotoarchivum/3913-90-eve-indult-meg-a-termeles-a-szerencsi-csokoladegyarban> (Letöltve: 2014.10.07.)
25. <http://www.oroszlanos.hu/> (Letöltve:2014.10.15.)
26. <http://www.programturizmus.hu/ajanlat-tokaji-borfesztival.html>
(Letöltve:2014.10.17.)
27. <http://www.programturizmus.hu/ajanlat-tokaj-hegyaljai-szureti-napok.html>
(Letöltve:2014.10.17.)
28. <http://www.szerencs.hu/varosi-rendezvenyek/866-atadtak-a-cukorgyari-emlekparkot> (Letöltve:2014.07.08.)
29. <http://www.szerencsifurdo.hu/> (Letöltve:2014.10.15.)
30. <http://szolomag.hu/a-szolomagrol> (Letöltve:2014.09.12.)
31. <http://taplalkozas.bioenergetikus.hu/asvanyi-anyagok.php>
(Letöltve:2014.10.19.)
32. <http://www.tokaji-borut.hu/main.php?lg=0> (Letöltve:2014.10.16.)
33. http://www.tokaj-turizmus.hu/portal_page.php?pageID=90
(Letöltve:2014.09.19.)
34. http://www.tokaj-turizmus.hu/portal_page.php?pageID=157
(Letöltve:2014.10.16.)
35. <http://www.tokaj-turizmus.hu/szolo-tanosveny-p-133.html>
(Letöltve:2014.10.18.)
36. Merre tovább az idegenforgalomban? http://www.tokaj-turizmus.hu/media/gallery/3/2/files/merre_tovabb_az_idegenforgalomban.pdf
(2014.10.19.)
37. Pozicionálási és versenyképességi stratégia: http://www.tokaj-turizmus.hu/media/gallery/3/2/files/tthe_pozicionalasi_es_versenykepessegi_strategia.pdf (Letöltve:2014.10.19.)
38. <http://www.tolcsva.hu/borfesztival> (Letöltve:2014.10.17.)
39. <http://www.utisugo.hu/wellness/szepsegapolas/szolo-es-bor-a-wellnessben-88388.html> (Letöltve:2014.10.10.)
40. <http://www.vilagorokseg.hu/portal/helyszin.php?id=20070131184242>
(Letöltve:2014.10.18.)
41. <http://vinopedia.hu/tokaji-borvidek> (Letöltve:2014.09.17.)

VII. Mellékletek

1. számú melléklet: A kutatás során felhasznált kérdőív

Kérdőív:

Az egészségturizmus szerepe Tokaj-Hegyalján A szőlőben és a csokoládében rejlő lehetőségek

A kutatásom célja az, hogy kiderítsem azt a tényt, hogy az emberek mennyire érdeklődnek, mennyi re motiváltak a Tokaj-Hegyalja által nyújtotta egészségturisztikai szolgáltatásokkal, azon belül is a szőlő és a csokoládé adta, lehetőségekkel kapcsolatban.

1. Járt-e már Tokaj-Hegyalján?
 - ☐ igen
 - ☐ nem
2. Milyen élményelemek alapján választja/ választaná Tokaj-Hegyalját?
 - ☐ pihenés és relaxálás zöld környezetben
 - ☐ borturizmus
 - ☐ a helyi wellness szállodák szolgáltatásai
 - ☐ a környék hagyományai, specialitásai (pl.: csokoládé, pálinka, gasztronómia)
 - ☐ egyéb:.....
3. Ha úti célt vagy szálláshelyet választana, mennyire számítana Önnek az, hogy az adott helyen a szőlőt és csokoládét terápiás lehetőségként/szolgáltatásként (masszázs, fürdő, pakolás stb.) igénybe lehetne venni?
 - ☐ emiatt választanám a helyet
 - ☐ nem a legfőbb szempont, de kipróbálnám ezeket a szolgáltatásokat
 - ☐ nem szempont, nem is próbálnám ki ezeket a szolgáltatásokat
4. Milyen gyakran jár egészségturisztikai létesítményekbe? (wellness-és gyógyszállodák, fürdők)
 - ☐ évente
 - ☐ félévente
 - ☐ havonta
 - ☐ hetente
 - ☐ soha

5. Melyiket próbálta már? (több válasz is megjelölhető)
- ☐ szőlőpakolás, szőlős arckezelések
 - ☐ szőlőmasszázs
 - ☐ borfürdő
 - ☐ csokoládémasszázs
 - ☐ csokoládépakolás, arckezelések
 - ☐ egyiket sem
6. Kérem, értékelje összességében az egészségturisztikai helyszínen igénybe vett – a fentebb megjelölt – wellness szolgáltatásokat!

Egyáltalán nem tetszett 1 2 3 4 5 Nagyon tetszett, máskor is kiprobálnám

7. Ha még egyiket sem próbálta, melyiket próbálná ki legszívesebben?

.....

8. Vásárolt-e már szőlő vagy csokoládé alapú kozmetikai szereket a szállodákban vagy üzletekben?

- ☐ arckrém
- ☐ bőrradírt
- ☐ testápolót
- ☐ tusfürdőt
- ☐ masszázskrém/olaj-t
- ☐ nem vásároltam

9. Van-e olyan ellenérzése a borral kapcsolatban, ami miatt nem inná, vagy nem venné igénybe a borral kapcsolatos szolgáltatásokat?

- ☐ alkoholtartalom
- ☐ íz
- ☐ élettani hatásai
- ☐ egyéb:.....

10. Van-e olyan ellenérzése a csokoládéval kapcsolatban, ami miatt nem enné, vagy nem venné igénybe a csokoládéval kapcsolatos szolgáltatásokat?

- ☐ íz
- ☐ élettani hatásai
- ☐ táplálkozási szokások
- ☐ egyéb:.....

11. Neme:

- ☐ nő
- ☐ férfi

12. Kora:

13. Mi a foglalkozása?.....